

Ружица Дамњановић
damnjanovicruzica@yahoo.com

021(497.11)

Данијела Падејски
crtice13@gmail.com

Матична библиотека „Љубомир Ненадовић”, Ваљево

БРАНКА ЈОВИЋ И ЊЕН ДОПРИНОС РАЗВОЈУ ЗАВИЧАЈНЕ БИБЛИОГРАФИЈЕ ВАЉЕВСКОГ КРАЈА

„Свака завичајна библиографија је заправо
цигла на кући културе једног народа.”

Дејан Вукићевић¹

Сажетак: Бранка Јовић, библиотекар саветник из Ваљева, својим дугогодишњим радом дала је изузетан допринос развоју завичајне библиографије ваљевског краја. Њен професионални ангажман, заснован на прецизној методологији и поштовању међународних стандарда, резултирао је бројним персоналним библиографијама значајних завичајних аутора као што су Радован Бели Марковић, Бранко Пиргић и Дејан Богојевић. Посебно место у њеном опусу заузима *Лексикон њисаца ваљевског краја*, настао у сарадњи са др Томиславом Ђурићем, који представља темељно и свеобухватно дело завичајне културне меморије. Њене библиографије, рађене *de visu* и по ISBD стандардима, чувају идентитет и културну баштину регије и представљају непрочењив извор за истраживаче. У савременом добу, њен рад представља основ за надоградњу и ширење знања о локалном културном наслеђу. Рад Бранке Јовић поставља трајне темеље завичајне библиографије ваљевског краја.

Кључне речи: Бранка Јовић, завичајна библиографија, Ваљево, библиотекарство, Радован Бели Марковић, Бранко Пиргић, Дејан Богојевић, *Лексикон њисаца*, персонална библиографија, културна баштина.

¹ *Сусрећии библиографа у спомен др Георгија Михаиловића*, год. 17 (2010) [шт. 2012], 67.

Увод

Завичајне библиографије су темељ идентитета једног народа и регије. Оне су много више од пуких спискова – то су драгоцене документи који говоре о духовном животу једног простора и људи који су на тим просторима живели и радили, кроз време. Тачније, представљају спој прошлости и будућности. Изворе црпе из прошлости, а пружају драгоцене информације за нека нова истраживања у будућности. Колики год био значај аутора који су својим делима оставили неизбрисив траг у одређеној средини – свом завичају, ништа мању улогу у очувању културне баштине немају ни они који су та дела брижљиво истражили, прикупили, селектовали, пописали и сачували – завичајни библиографи.

У дигиталном добу, завичајне библиографије су често основа за дигиталне пројекте: стварање дигиталних архива и портала, повезивање са националним базама података, што локалну грађу чини доступнијом широј јавности.

Библиографски рад Бранке Јовић представља драгоцен допринос очувању културног наслеђа, не само на локалном, већ и на националном нивоу.

Биографија

Бранка Јовић (1958, Ваљево), библиотекар саветник, дипломирала је на Филолошком факултету у Београду (Катедра за југословенску књижевност и српскохрватски језик, смер Библиотекарство). Од 1984. године запослена је у Матичној библиотеци „Љубомир Ненадовић” у Ваљеву. Радила је на пословима обраде монографских публикација до одласка у пензију 2023. Текстовете из области библиотекарства објављивала је у домаћим часописима. Коаутор је књиге *Лексикон њисаца ваљевској краја*, заједно са др Томиславом Ђурићем. Као излагач, учествовала је на научним скуповима: на међународном скупу „Инфомациона писменост и доживотно учење” (2007), на Саветовању библиотекара Србије, Црне Горе и Републике Српске (2006); на семинару „Савремена библиотека” (2007) у више градова у Србији; на Библионету (2011) „Недосегнути корисници” у Јагодини; на Међународној конференцији „Први светски рат у култури и библиографији”,

на Филолошком факултету Универзитета у Београду (2014); на Библионету (2016) „Легати и библиотеке целине” у Крагујевцу; на III научном скупу „Библиотеке и идентитет” у Панчеву (2021). На Сусретима библиографа у спомен на др Георгија Михаиловића у Инђији, имала је два излагања (2004. и 2010). Библиографију радова књижевника Радована Белог Марковића, први пут је објавила 2003. године у *Зборнику Деведнаестих књижевних сусрећа Савремена српска проза* (Трстеник), потом у два зборника о прози Р. Б. Марковића (2009. и 2011) и у Сабраним делима Р. Б. Марковића (2013).

Биобиблиографија хаику песника Дејана Богојевића

У оквиру зборника радова *Сусрећи библиографа у спомен на др Георгија Михаиловића*² са научног састанка, одржаног 5. новембра 2002. у Инђији, објављен је рад „Биобиблиографија хаику песника Дејана Богојевића”³. Ово је опсежна персонална завичајна библиографија. Јединице су обрађиване *de visu*, по међународном стандарду ISBD. Садржи 677 библиографских јединица подељених у класификационе целине: Књиге (21), Радови у серијским публикацијама и антологијама (491), Предговори, поговори, рецензије (75), Приређивач (11), Литература (78). Грађа се потом разврстава хронолошки и алфабетски. Библиографске јединице су нумерисане у континуитету. Обухваћен је период од 1990. и прве објављене песме „Стигао сам ипак да ти кажем” (часопис *Тао* бр. 47) до 2004, када је рад излаган на Сусрету библиографа. У уводном делу налазе се биографски подаци и попис бројних домаћих и страних серијских публикација у којима је Богојевић објавио

² *Сусрећи библиографа у спомен др Георгија Михаиловића*, год. 14 (2004) [шт. 2005].

³ Дејан Богојевић је рођен 4. јула 1971. године у Ваљеву. Књижевник, антологичар, књижевни критичар, есејиста, ликовни уметник. Објавио преко 100 ауторских књига. Превођен на двадесетак језика. Приређивач и уредник бројних зборника, антологија и периодичних публикација. Добитник бројних књижевних и уметничких награда. Бави се и ликовним стваралаштвом. До сада имао 80 самосталних и преко 300 заједничких ликовних изложби. Члан је Удружења књижевника Србије, Удружења стрипских уметника Србије (по позиву), Удружења драмских писаца Србије и Удружења ликовних уметника Србије. Живи и ствара у Ваљеву.

Дамњановић, Р. и др. „Бранка Јовић и њен допринос развоју завичајне библиографије ваљевског краја”, 62–71.

прилоге. Неке од њих су: *Apokalipsa, Prijatelj, Letni časi* (Словенија), *Woodpecker* (Холандија), *HQ Poetry magazine* (Енглеска), *Poets international, Voice of Kalkota* (Индија), *Ko, Azami, Ginyu, Mainichi Daily News* (Јапан), *Fronpond, Acron* (САД), *Orfeu, Albatros* (Румунија)... Најбројније су библиографске јединице радова у серијским публикацијама и антологијама. Значај ове библиографије је свеобухватан и прегледан увид у целокупну књижевну продукцију и перцепцију једног завичајног аутора, који може бити полазна тачка за даља истраживања и интерпретације.

Библиографија Бранка Пиргића: прилози за библиографију

Библиографија Бранка Пиргића⁴, ауторке Бранке Јовић, објављена је 2019 (непуне две године након Бранкове смрти), као саставни део зборника *Бранко Пиргић – путовања и сећања*⁵ у издању издавачке куће Логос. Зборник је посвећен личности Бранка Пиргића, завичајног аутора, професора, библиотекара и врсног познаваоца ликовне уметности, филма и музике и његовом стваралаштву. Зборник чине четири целине: Необјављени и мало знани текстови Бранка Пиргића; Сећања пријатеља, сарадника, колега са комеморативног скупа у Ваљеву (11. 12. 2017) и вечери сећања на Бранка Пиргића у Београду, СКД (18. 1. 2018); Радови са Округлог стола о делу и лику Бранка Пиргића и Био-библиографија.

Библиографија садржи укупно 238 библиографских јединица и обухвата, како каже ауторка, скоро сву доступну грађу коју је Пиргић објавио, као и литературу која о њему говори. Опис грађе урађен је *de visu*, у складу са међународним стандардима: ISBD (M) за монографске публикације и ISBD (CR) за саставне делове.

⁴ Бранко Пиргић Пирга рођен је 26. фебруара 1952. у Ваљеву, преминуо 8. децембра 2017. у Београду. Књижевник и књижевни критичар. Завршио је Филолошки факултет Универзитета у Београду, на одсеку за књижевност. Радио је као професор, новинар, библиотекар у Матичној библиотеци „Љубомир Ненадовић”. Био у статусу слободног уметника. Поред књижевних критика и есеја, објавио је и пет књига прозних записа.

⁵ Биљана Пиргић и Васа Павковић, прир., *Бранко Пиргић: Путовања и сећања: зборник* (Београд: Логос, 2019), 265–297.

Први део библиографије обухвата монографске публикације, радове у серијским публикацијама, рецензије, поговоре и предговоре, интервјуе и приказе и представљен је хронолошки. Други део садржи алфаветски поређан попис текстова о Бранку Пиргићу. Све библиографске јединице које се односе на часописе и новине садрже ISSN број.

Структура библиографије: монографске публикације (5); радови у серијским публикацијама (укључујући књижевне часописе као што су: *Православље*, *Младосић*, *Најред*, *Култура*, *Књижевна реч*, *Савременик*, *Американски Србодран*, *Задужбина*, *Браничево*, *Градина* као и завичајну периодичку *Ваљевска књижевна радионица*, *Ривија Ваљевац*, *Ривија Колубара*, *Новине Ваљевској чииалишија*, *Ваљевски алманах*, *Тешињарски иласоноша* и др.) (99); рецензије, поговори, предговори (10); интервју (водио разговор) (3); прикази (103) и текстови о њему (18).

Библиографија Радована Белог Марковића

У оквиру публикације *Радован Бели Марковић: ѿо себи и ѿо друјима*⁶ налази се попис 29 монографских публикација које је књижевник Радован Бели Марковић⁷ објавио до тада.

Прву библиографију радова овог аутора, Бранка Јовић је објавила 2003. године у *Зборнику Девејйнаесѿих књижевних сусрејиа Савремена срјска йроза*⁸, који је тематски посвећен овом

⁶ Драган Ж. Тодоровић: *Радован Бели Марковић: ѿо себи и друјима* (Ваљево: Колубара, 2007), [25]–32.

⁷ Радован Бели Марковић је рођен 10. октобра 1947. у Ђелијама, а преминуо 19. јануара 2022. у Лајковцу. Био је српски књижевник. Писао је приповетке, кратке приче, новеле и романе. Почео да објављује 1969. Радио као новинар у ваљевском листу *Најред*, а био је и управник лајковачке Градске библиотеке која сада носи његово име. Добитник је бројних награда и признања. Неколико пута је био номинован за НИН-ову награду, а 2004. и за Нобелову награду за књижевност. Био је члан Матице српске, Српског књижевног друштва, Српског ПЕН центра... Поводом 65 година живота и 40 година рада изашла су његова сабрана дела у 13 књига.

⁸ Верољуб Вукашиновић, ур., *Савремена срјска йроза: зборник др. 15: зборник Девејйнаесѿих књижевних сусрејиа Савремена срјска йроза, 8–9. новембар 2002. Трсјеник* (Трстеник: Народна библиотека „Јефимија”; Културно просветна заједница, 2003), 67–82.

Дамњановић, Р. и др. „Бранка Јовић и њен допринос развоју завичајне библиографије ваљевског краја”, 62–71.

књижевнику. Садржи 115 јединица разврстаних на књиге, радове у серијским публикацијама и антологијама, интервјуе и литературу.

У зборнику *Проза Радована Белої Марковића*⁹, објављеном поводом истоименог округлог стола који је одржан у Матичној библиотеци „Љубомир Ненадовић” 20. 10. 2006. придодата је селективна библиографија Радована Белог Марковића. Садржи 789 библиографских јединица и ауторски регистар.

У зборнику радова *Госјодар Гишићова*¹⁰ који је објављен по одржаном округлом столу у Лајковачкој библиотеци, приказана је библиографија која садржи 876 јединица и ауторски регистар.

У оквиру *Сабраних дела* Радована Белог Марковића, у 13 књига, у књизи 1¹¹, објављена је најопсежнија библиографија аутора. Садржи 1036 библиографских јединица. Овом библиографијом заокружен је континуирани библиографски рад Бранке Јовић посвећен делу овог писца. Сам књижевник ју је називао „својим личним библиографом”.

У уводном делу ауторка презентује методолошки рад у изради библиографије, наводећи да је први део рађен по хронолошком принципу, а други по алфabetском, због лакшег проналажења библиографских јединица. Библиографија обухвата скоро сву доступну штампану грађу коју је аутор објавио или која говори о њему. Радови без наведеног аутора унети су према наслову, а иницијали су у већини случајева разрешени. Структура: 39 монографских публикација (од 1976. до 2012, 13 у издању Народне књиге); радови у серијским публикацијама и антологијама (496 библиографских јединица); књижевни и остали текстови, рубрика „Из репортерске бележнице”; предговори, поговори, рецензије, прикази (32 библиографске јединице), Интервјуи (82 библиографске јединице); Литература (386 библиографских јединица). Прегледности библиографије у значајној мери допри-

⁹ Радивоје Микић, ур., *Проза Радована Белої Марковића* (Ваљево: Матична библиотека „Љубомир П. Ненадовић”, 2009), 171–301.

¹⁰ Радивоје Микић, ур., *Госјодар Гишићова: проза Радована Белої Марковића: зборник радова са научној скупа о прози Радована Белої Марковића, Лајковац, 15. октобар 2011* (Лајковац: Градска библиотека Лајковац, 2012), 323–459.

¹¹ Радован Бели Марковић, *Паликућа и Тереза милосћии љуна* (Лајковац: Градска библиотека, 2013), 137–302.

носе регистри и то: Индекс имена, Регистар наслова текстова Радована Белог Марковића (ћирилички и латинички) и Индекс наслова серијских публикација (ћирилички и латинички).

Лексикон писаца ваљевског краја

Лексикон писаца ваљевског краја, аутора др Томислава Р. Ђурића и Бранке Јовић, објављен је 2004. године у издању КУД „Ђердан” из Ваљева. Намера аутора била је да у Лексикон буду укључени сви писци са простора Ваљевског краја, укључујући и општине Лајковац, Мионица, Осечина, Љиг и Уб, од почетка књижевног стваралаштва на овим просторима до почетка 21. века. Лексикон обухвата оне који су рођени, живели или су својим стваралаштвом везани за овај крај.

Како коаутор Томислав Ђурић наводи, „Овај Лексикон је претежно фактографски, биографско-библиографски”¹² приручник. Биографије аутора резултат су истраживачког рада Томислава Ђурића, док је библиографије аутора сачинила Бранка Јовић. Библиографски описи углавном су рађени *de visu*, а за ауторе који су деловали у периоду од 1868. до 1944. године, а чија дела нису била лако доступна, коришћена је „Српска библиографија: књиге 1868–1944”. Библиографије аутора су селективне и обухватају само књижевна дела одређеног аутора. За ауторе чије је књижевно стваралаштво било мањег обима, библиографски попис дела је свеобухватан, док је код аутора са обимнијим библиографијама извршен избор публикација. Биографије аутора унете су по презимену, библиографски описи дела аутора сачињени су у складу са важећим стандардима за библиографски опис, а библиографске јединице наведене су хронолошким редоследом.

Прилози Љубомира Ненадовића у листу *Гласоноша* 1885. године

У овом раду Бранка Јовић се осврнула на ауторство Љубомира Ненадовића у листу *Гласоноша* 1885. године, који је излазио у Ваљеву. Упоредујући прилоге у часопису са *Целокућним*

¹² Томислав Р. Ђурић и Бранка Јовић, *Лексикон писаца ваљевског краја* (Ваљево: КУД „Ђердан”, 2004), 6.

Дамњановић, Р. и др. „Бранка Јовић и њен допринос развоју завичајне библиографије ваљевског краја”, 62–71.

делима Љубомира П. Ненадовића која су објављена у три књиге (1892, 1893, 1895), утврђено је да је, осим два потписана текста, Ненадовић аутор још неколико песама, прича и многобројних максима. Рад је излаган на Сусрету библиографа у Инђији 12. новембра 2010.

Библиографија Велибора Берка Савића

У публикацији *Велибор Берко Савић: њогсејџник*¹³ налазе се „Прилози за библиографију” које је израдила Бранка Јовић. Библиографија садржи 18 ауторских књига, а потом следи нунумерисан хронолошки попис прилога Велибора Берка Савића у *Ревизији Колубара* и *Колубара – велики народни календар*.

Закључак

Бранка Јовић, библиотекар саветник, скоро цео свој радни век провела је у Матичној библиотеци „Љубомир Ненадовић” у Ваљеву. Њен професионални рад обухватао је све сегменте библиотечке струке. Највећи учинак остварила је на пословима каталогизације и класификације, вођења регистара Старе и ретке библиотечке грађе за Колубарски округ и израде библиографија. Њен рад на библиографијама препознат је као методолошки прецизан, поуздан и вишеструко значајан за развој завичајне библиографије. Израдом, пре свега, персоналних библиографија пружа се свеукупан и прегледан увид у уметничка достигнућа поменутих аутора и непроцењив је извор за нека будућа истраживања. Њена преданост и систематичност допринеле су афирмацији завичајне културне баштине и очувању идентитета локалне заједнице. Рад Бранке Јовић представља својеврстан мост између културне прошлости и садашњости, а постављањем темеља завичајној библиографији Ваљева и околине, отворила је простор за њено даље унапређивање и обогаћивање. Њен допринос је незаобилазан у свим озбиљним напорима усмереним ка систематизацији и доступности информација о локалном стваралаштву. Темељ за завичајну библиографију ваљевског краја је постављен – следи надоградња.

¹³ Остоја Продановић, ур., *Велибор Берко Савић: њогсејџник* (Ваљево: Центар за културу; Међуопштински историјски архив, 2012), 30–36.

Литература

1. Бели Марковић, Радован. *Паликућа и Тереза милосџи иуна*. Лајковац: Градска библиотека, 2013.
2. *Вукашиновић Верољуб*, ур. *Савремена срџска ипроза: зборник др. 15: зборник Девејйнаесџих књижевних сусрејџа Савремена срџска ипроза*, 8–9. новембар 2002, 67–82. Трстеник: Народна библиотека „Јефимија”: Културно-просветна заједница, 2003.
3. Ђурић, Томислав Р., и Бранка Јовић. *Лексикон иисаца ваљевској краја*. Ваљево: КУД „Ђердан”, 2004.
4. Микић, Радивоје, ур. *Госиодар Гишијова: ипроза Радована Белој Марковића: зборник радова са научној скуија о ипрози Радована Белој Марковића, Лајковац, 15. октиодар 2011*, 323–459. Лајковац: Градска библиотека Лајковац, 2012.
5. Микић, Радивоје, ур. *Проза Радована Белој Марковића: зборник*, 171–301. Ваљево: Матична библиотека „Љубомир П. Ненадовић”, 2009.
6. Пиргић, Биљана и Васа Павковић, прир. *Бранко Приић: иуијовања и сећања: зборник*, 253–267. Београд: Логос, 2019.
7. Продановић, Остоја, ур. *Велидор Берко Савић: иодсејџник*. Ваљево: Центар за културу; Међуопштински историјски архив, 2012.
8. *Сусрејџи дидблиоџрафа у сиомен др Георџија Михаиловића*. Год. 14, 2004 [шт. 2005].
9. *Сусрејџи дидблиоџрафа у сиомен др Георџија Михаиловића*. Год. 17, 2010 [шт. 2012].
10. Тодоровић, Драган Ж. *Радован Бели Марковић: ио сеџи и ио друиима*. Ваљево: Колубара, 2007.

Branka Jović: A Pillar of Regional Bibliography in the Valjevo Area

Summary: Branka Jović, a senior librarian from Valjevo, has made an outstanding contribution to the development of regional bibliography in the Valjevo area through her long-standing work. Her professional engagement, based on precise methodology and adherence to international standards, has resulted in numerous personal bibliographies of prominent local authors such as Radovan Beli Marković, Branko Pirgić, and Dejan Bogojević. A particularly significant achievement in her oeuvre is the *Lexicon of Writers from the Valjevo Region*, created in collaboration with Dr. Tomislav Đurić, which represents a thorough and comprehensive record of the region's cultural memory. Her bibliographies, compiled using the *de visu* method and in accordance with ISBD standards, serve as an invaluable resource for researchers, preserving the identity and cultural heritage of the region. In the modern era, her work forms a foundation for digital expansion and the dissemination of knowledge about local cultural heritage. The work of Branka Jović lays enduring foundations for the regional bibliography of the Valjevo area.

Keywords: Branka Jović, regional bibliography, Valjevo, librarianship, Radovan Beli Marković, Branko Pirgić, Dejan Bogojević, *Lexicon of Writers*, personal bibliography, cultural heritage

Примљен рукојис: 14. 7. 2025.

Исправке рукојиса: 29. 9. 2025.

Прихваћен за објављивање: 25. 11. 2025.